מרטקא. גיד הדלה והלאר והוא רחב ולכן וקשה מאד וקורין לאותו ייבו"ל: בשר שפלטתו סכין. כשמפשיטין את הבהמה פעמים שהסכין פוגע מן הבשר אל העור ולא חשיב ונקמיה פריך היכי דמי דאלגרופי מלרף ובאפי נפשיה אין מקבל טומאה: ואולם אתם טופלי שקר. איזב אמר לחביריו מחברי תורה אור דברי שקר אתם ודבר שאין בו רפואה אתם אומרין לרפואתי. ומרטקא מטנפסא אין לו רפואה להחבר עוד: בשר שפלטתו סכין בר רפואה הוא. המדלדל בשר מן הה' פעמים שקושרין אותו במקומו והוא נדבק ומעלה ארוכה: המכונס. הנאסף יחד:[יפה] חייבין עליו. משום נבלה בין שאוכלו בין שנוגע בו ונגכם למקדש ופליג אמתני' דקתני אכל לא טומאת נבלות: והוא שכנסו. דאתמניה ג) וגלי דעתיה דלא בעליה מעיקרא אבל מתכנס מאליו לא ע"י חיטוקות שלא במתכוין לא פליג ר' יהודה דליהוי נבלה: בשלמא למ"ד. אלא הייט בשר שפלטתו סכין הייט דמחייב דאיכא למימר כיון דכנסו אתמניה והדר למילתיה וגלי דעתיה דלא בעליה מעיקרא: בתלל דר' יהודה לא פליגי. דולמי רבי יהודה מבשר שפלטתו סכין קאי ורבי יוחנן נמי מודי דבשר שפלטתו סכין[ד] איקרי אלא ודמרטקא הוא דפליגי אלא ר' יוחנן אמר מרטקא נמי מקרי אלא כדאמרינן בקרא ואלא דמתני' דקאמר מלטרף בטולא אלא קאמר דמלטרפי ובאפי נפשייהו לא אמטו ואמאי רבי יהודה לא למימר בתלל מרטקא מודיא דלא הוי בשר באפי נפשיה לענין נבלות אבל ה) בשר שפלטתו סכין אם חזר וכינסו גלי אדעתיה דלא בעליה ומחייבין עליו משום נבלה: אבל מרטקא לא מלטרף. דענן בעלמא הוא: אי דמחייב עליה. אפילו בחר הכי: באפי נפשיה. נמי ליטמא טומאת אוכלין דק"ל דמחשבה ו) שויא אוכלא בל מידי דמלי למיכליה ואע"ג דלא אוכיחה כדאמרן בפרק בהמה המקשה (לעיל דף מז:) עור שנקלף ונלית שחישב עליה מטמא טומאת אוכלין ונהי דהו לא הדר הוי בשר לענין טומאת נבלות דהא נעשה עור בבטולו הראשון אבל (נאוכלו) מיהא הוי לטמא טומאת אוכלין אם נגע בשרן דלא גרע מעור שנקלף: מקבלתו חשב עליו. ולא פי' איזה קלת הלכך כבילה מיהא לא מקבל טומאה דהא לא חשב על כולו אבל כי מלטרף בהדי שאר אוכלין מלטרף ההוא קלת מחשבה דאית ביה לאטמוי שיעורא: פלטתו היא. נשכה כלב ונולד מן הבשר לגד העור ואח"כ שחטה והפליט גם הסכין עוד ואין יודע לו זה מהן פלטה היא ואיזה סכין והוא דפלטתו היא לא בטיל מסתמא ואהא דסכין בטליה מדעת וכולה בדלא חשיב עליה הלכך כי הוי בהדי שאר אוכלין מלטרף ההוא קלת דהיא בהדייהו ולטומאת נבלות לא ואע"ג דפלטתו היא דמתניתין רבי עקיבא היא דאמר העור מבטלו מטומאת נבלות ואפילו פלטתו היא לקמן (דף קכב.) תנן הקם במסכת מכשרות (פ"ח מ"ב) בסדר טהרות גבי נבלת עוף טהור: הארטוס. כי"ק בלע"ז: מטמאין. אם קבל העוף טומאה מן הבשר (ח) (אלו) לעשין יד להכניס ולהוציא, טומאת עוף אין לו טומאת מגע משום נבלה אע"ג קבלה מאחרים שהרי אין לך אלא האמור בה טומאת אכילה לטמא בגדי הבליעה: ומלטרפין. לכבילה: תחתון של עליון. קליפת רלועה דקה יש בתוך הפה דבוקה לחרטום בעליון ולארט: לפרים. היכא הוו אוכל: מקום המובלע בבשר. שרשי הלפרים: הבוקעין בהמה טמאה לעובד כוכבים. הא פריטית לה (לעיל דף קיז:) דכיון דדבוקותה בבהמה ישראל בהמה מטמיא לה אוכלא בעודה מפרכסת וישראל שריא דהא בבהמה פליא ז)(הא)מילתא הבהמה גמי הואיל וישראל שחטה שחיטה מעליא אע"ג דבבהמה לא שייכא שחיטה ולעובד כוכבים לא משחטי עד שתמות ולאבר מן הה' הוא לגבי אף"ה מהניא מחשבה ישראל ח) לאכילה לעובד כוכבים לטמא אוכלא בעודה מפרכסת וכ"ש מהורה שאוכל היתר גמור הוא בעודה מפרכסת, והא דאמרינן אסור לאכול מבהמה קודם שחלת נפשה, מדרבנן הוא, וכן עובד כוכבים במהורה מגיא גמי לקמן דהואיל ובהורה היא ואשכחן היתר בטהורה ט) גמפרכסת שבהמה ישראל, הבהמה גמי כי שחטה עובד כוכבים הויא אוכל לטמא טומאת אוכלין מן הארץ שאם תחזור ותגע באוכלין אחרים קודם שחמות ותעשה נבלה תטמאם: י) לאכל ישראל בטהורה אין גריכה מחשבה ועובד כוכבים בטמאה לא מהגיא לה מחשבה בעודה מפרכסת דלא אשכחן היתר בדכוותה: שונים. יש מקומות שאוסרים ישראל בטמאה לגריך מחשבה להאכילה לעובד כוכבים ואי לא חיישב לא הויא אוכל עד שתמות וכן עובד כוכבים בטהורה: והכשר. ממקום אחר הכשר מים, דדם שחיטה דילה לא מכשר לה דלא איקרי משקה אלא דם חגלים כדאמרינן בהשוחט (לעיל דף נה:) ומיהו דם שחיטה הוגמת מכשיר דאיתקש למים דכתיב "על הארץ תשפכנו כמים" כדאמרינן בהשוחט (שם) אבל דעובד כוכבים לאו דם חגלים הוא ולא דם שחיטה הוא והוי כדם מגפתו וכדם המת, דאבל לא איקרי אלא על ידי גיסמרא ומאחר כדאמרינן בסוטה (דף*) לתת אותה על טאהי חגל דשם: הרי סופה לטמא טומאה חמורה. אדם וכלים בכזית ואפילו במשקה כשמות: זרעים. אינן נעשין אב הטומאה שלמית ואפילו נגעו במת שהוא אבי אבות ואינן נעשין אב א) לטמא אדם וכלים דמהיכא נפקא דנגע במת מטמא אדם מהאי קרא דכתיב (במדבר יט) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנוגעת בארצו טמא תטמא עד הערב וכי כתיב האי קרא בדבר שיש לו מהרה בהולה ובטבילה כתיב דכתיב לעיל מיניה "והזה הטהור על הטמא" וגו' ובהאוא טמא קאי "והנפש הנוגעת" יצאו אוכלין ומשקין וכלי חרס האוהל ואין להם מהרה במקום אין נעשין אב הטומאה: נבלת עוף טהור ברישה מחשבה. לקבל טומאת אוכלים מן הארץ שאם לא חישב עליה לאוכלה אינה מקבלת טומאה ואם חזרה ונגעה באוכלים לא נטמאו: ואינה צריכה הכשר. משנה היא במסכת מכשרות (פ"ח מ"ח) שלשה עשר דברים נאמרו בעוף טהור וזו אחת מהן:

שסופה

מרטקא. פי' ר"ח בשר מת וכן נראה לר"ת ולא כפי' הקונטרס שפי' גידי הלאור מדאמרינן פרק כל הפסולים (זבחים דף לה.) פגל באהל נחפגלה המורלה פגל במורלה לא נחפגלה אהל ובשוף אין גידי לאור קשין ומורלה לא שייך אלא בעוף ולמאן דמפרש בשר שפלטתו סכין לא קשה ליה מהאתם דהא אמרי' בסמוך דלר"ע מרטקא נמי הוי אלא: ר' יהודה אומר חייבים עליו. הא דלא קאמר מטמא טומאת נבלות דלא חיישא מדרבנן להכי קאמר חייבין עליו:

והוא שכנסו. תימה מה שייכא מחשבה לאיסור דגבי טומאה שייך לאלק דאי מבטל ליה עין בעלמא הוא לאכל (ג) משום דבעליה לא מתחרי באכילה לכך נראה דחייבין עליו לא מייבי לענין אכילה דלא לריך ככנסו אלא לענין אם נכנס למקדש כמו שפי' בקונטרס בלשון אחר והא דלא נקט טומאת דלא חיישא מדרבנן כדפי' וכן נראה דאי אאכילה הא כיון דאכלו אין לך כיטס גדול מזה: ורבי יוחנן אמר יש אף מרטקא מלטרף. ולאו בכה"ג דהוי שומר דא"כ מ"מ דר"ע (ג) יב) שור ועגל מלטרפים משום שומר ולירוף שומר מקראי דרשינן לעיל (דף קיח.) אלא מייבי כגון שיש בראשו כזית בשר דאע"ג דלא הוי שומר מלטרף דראלאי הוא שיאכל אגב בשר וריש לקיש סבר דלא מלטרף אאין לאכילה דענן בעלמא הוא: דיב במשנה בטהרות החרטום והלפרים מטמאין טי. ולא גרסינן בה קרנים וקרנים המפרש בה רב פפא בסמוך אמתני' דהכא קאי:

אומר

הכשר למה לי סופו לטמא טומאה חמורה

וכל שסופו לטמא טומאה חמורה לא בעי הכשר, דתני דבי רבי ישמעאל

וכי יותן מים על זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר ותניא אידך יוסי מפני מה אמרו נבלת עוף טהור צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר מפני שסופה

והדר מייתי לה [לה] לערלה פרי פרי מבכורים. ולא"ת הכא' כל שנה (פסחים כד:) פשיט מהך משנה דכל איסורים שבתורה אין לוקין עליהם אלא כדרך הגאתן והכא קאמר משום דגמר לה מבכורים "וי"ל דרבי דהכא לריכי דלא נימא דעה בעלמא הוא:

מרטקא. פי' ר"ח בשר מת וכן נראה לר"ת ולא כפי' הקונטרס שפי' גידי הלאור מדאמרינן פרק כל הפסולים (זבחים דף לה.) פגל באהל נחפגלה המורלה פגל במורלה לא נחפגלה אהל ובשוף אין גידי לאור קשין ומורלה לא שייך אלא בעוף ולמאן דמפרש בשר שפלטתו סכין לא קשה ליה מהאתם דהא אמרי' בסמוך דלר"ע מרטקא נמי הוי אלא: ר' יהודה אומר חייבים עליו. הא דלא קאמר מטמא טומאת נבלות דלא חיישא מדרבנן להכי קאמר חייבין עליו:

והוא שכנסו. תימה מה שייכא מחשבה לאיסור דגבי טומאה שייך לאלק דאי מבטל ליה עין בעלמא הוא לאכל (ג) משום דבעליה לא מתחרי באכילה לכך נראה דחייבין עליו לא מייבי לענין אכילה דלא לריך ככנסו אלא לענין אם נכנס למקדש כמו שפי' בקונטרס בלשון אחר והא דלא נקט טומאת דלא חיישא מדרבנן כדפי' וכן נראה דאי אאכילה הא כיון דאכלו אין לך כיטס גדול מזה: ורבי יוחנן אמר יש אף מרטקא מלטרף. ולאו בכה"ג דהוי שומר דא"כ מ"מ דר"ע (ג) יב) שור ועגל מלטרפים משום שומר ולירוף שומר מקראי דרשינן לעיל (דף קיח.) אלא מייבי כגון שיש בראשו כזית בשר דאע"ג דלא הוי שומר מלטרף דראלאי הוא שיאכל אגב בשר וריש לקיש סבר דלא מלטרף אאין לאכילה דענן בעלמא הוא: דיב במשנה בטהרות החרטום והלפרים מטמאין טי. ולא גרסינן בה קרנים וקרנים המפרש בה רב פפא בסמוך אמתני' דהכא קאי:

אומר

הכשר למה לי סופו לטמא טומאה חמורה

וכל שסופו לטמא טומאה חמורה לא בעי הכשר, דתני דבי רבי ישמעאל

וכי יותן מים על זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר ותניא אידך יוסי מפני מה אמרו נבלת עוף טהור צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר מפני שסופה

[ג" סמוך מדרקא פ"ם ערך אלג]

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ג מהל' מומאת אוכלין הל"ב:

פי' ר"מ שכתב שהוא שלפטתו מסר ולא אפשר לייחס לה כל מעיינה בפסחים אמנם מבואר נראה כל עכ"ל מאי אלג: לב ב ג מיי' פ"ד שם הל' ד ופ"ח מהל' שאר אבות הטומאות הלכה ח:

לג ד מיי' פ"ג מהלכות טומאת אוכלין הל' ג:

לד ה ו מיי' שם הל' ד:

לה ז מיי' שם הל' ג:

שיטה מקובצת

ת"ת נראה

ר"ה דאי הטר שפלטתו סכין

נראה איך יתכן שתהא הבנים בטל ראשון אוכלין אחר שלא בעלמא

נראה ירושלמי הרוחק בראש מאוד ושבוא הרוחק בראש בעלמא ברייה בכשר בכ' לקבל לומאת אוכלין

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה זרעים וכו' ואינן נעשין אב הטומאה לטמא אדם וכו' כנ"ל:

[מגהדרין פב.]

[מכ' כדכתיב ביחזקאל כ"ל לתת אותה אל אחרי פגלי רשעים כנ"ל ועי' תוס' לעיל נב ד"ה דם]

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה מיטמאין וכו' מן הארץ אפי' כן מעכין יד: (ב) תוס' ד"ה והוא שכנסו וכו' אבל גבי איסור משום דעבליה נא: (ג) ר"ח ור' יוחנן וכו' מיש דר"ל אלא שור ועגל: